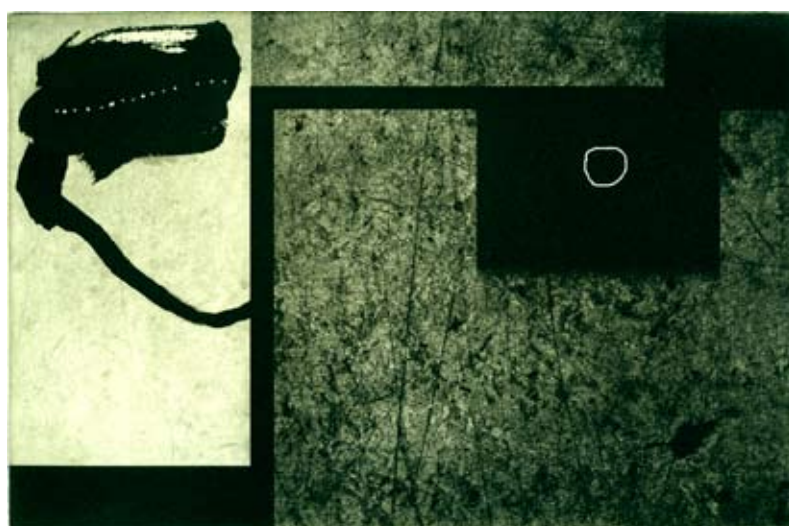

RAPPORT 2008

Konstkonsulenterna i Sverige

OMSLAGSBILDER: Ur sviten *Vecka nr. II* av Modhir Ahmed.

INNEHÅLL

Statens kulturråd om Konstkonsulentverksamheten	4
Förord	5
Sammanfattning	6
Bakgrund och statens formulerade mål och uppdrag	7
Syfte, metod och genomförande	8
Huvudmännens formulerade mål och uppdrag	10
Statistik – hur ser det ut?	11
Konstkonsulenternas placering	13
Målgrupper	14
Huvudsakliga arbetsmetoder	14
Framgångsfaktorer	15
Resultat – nytta och effekter	16
Konkreta effekter av konstkonsulenternas arbete	16
Statens framtida roll och ansvar	18
Sammanfattande bedömning	18
BILAGA I: Frågeformulär	21

Den regionala konstkonsulentverksamheten har en nyckelroll när det gäller att främja människors möjlighet att möta konst. I regeringens uppdrag för konstkonsulentverksamheten uttrycks tydligt vikten av en helhetssyn på konsten och dess relation till det övriga samhället.

STATENS KULTURRÅD OM KONSTKONSULENT- VERKSAMHETEN

Konstkonsulentverksamheten är övergripande inriktad på att arbeta med att skapa nätverk och stärka den regionala strukturen på konstområdet. En viktig del i verksamheten är att ge barn och ungdomar möjlighet att få möta det professionella konstlivet, såväl institutioner som fria utövare. Barn och ungdomar ska även få tillgång till den specifika kunskap som finns i konsten för att kunna utveckla sitt eget konstnärliga uttryck. Konstkonsulenterna inom verksamheten arbetar dessutom med att skapa bättre förutsättningar för konstnärer att verka i regionen genom kompetensutveckling, projekt och nationella såväl som internationella samarbeten. Arbetet innefattar att också amatörorganisationer och föreningsliv kan få hjälp att utveckla sin kompetens och därmed höja kvaliteten på sin verksamhet.

FÖRORD

I augusti 2007 bildades föreningen *Konstkonsulenterna i Sverige*. Tre gemensamma målområden förelåg för föreningen: Utveckling/utbildning, att utgöra en samlad erfarenhetsbas och att funktionen konstkonsulent (med vår spetskompetens) förtydligas, marknadsförs, stärks och lyfts fram.

Under 2008 har föreningens arbete fortsatt med åtgärder som på sikt ska stärka konstkonsulenternas position i konstvärlden. Detta, liksom hur vägen framåt kan se ut för att vidga samarbetet över hela landet, har varit föremål för analys och diskussion. Ett led i detta arbete är den gemensamma hemsidan www.konstkonsulenterna.se, dit nu samtliga konstkonsulenter finns länkade. Dessutom har föreningen under innevarande år initierat flera riksträffar.

För att visa på den bredd och den resurs som konsulenter utgör för svensk konst och kultur, har vi låtit göra denna rapport som bygger på en enkät som i stort ska täcka och beskriva den verksamhet vi bedriver i våra respektive län och regioner. Enkätens frågor framgår av bilaga 1. Enkäten, som gjorts på uppdrag av föreningen *Konstkonsulenterna i Sverige*, har på ett förtjänstfullt sätt bearbetats och sammanställts av Ann-Christine Östlund Bäckehag, Dala produktion & juridik.

Ett varmt tack riktas också till alla övriga som medverkat i arbetet med enkäten, framför allt till föreningens sekreterare Simon Roos.

Jordi Arkö

Ordförande i föreningen Konstkonsulenterna i Sverige

SAMMANFATTNING

Föreningen Konstkonsulenterna i Sverige arbetar för att öka antalet konstkonsulenter i Sverige, för att verksamheten ska bli permanent ute i länen och för att konstkonsulenternas anställningsform ska bli tillsvidare. Därför har konstkonsulenterna genomfört en mindre enkätundersökning med elva frågor för att kunna presentera en samlad bild av verksamheten.

Idag finns konstkonsulenter i 16 län av 21 samt i Göteborgs stad. Fem län i Sverige saknar konstkonsulenter. Av dessa 16 län samt Göteborgs stad har 11 län svarat på enkäten samt Göteborgs stad. Konstkonsulentområdet omfattar bildkonst och i vissa fall foto, konsthantverk, form och design.

Konstkonsulenterna är ett viktigt instrument i arbetet med att främja konstens utveckling och öka antalet möten med konsten. I samhället finns flera organisationer som har som sitt huvudsakliga syfte att ta tillvara konstnärers olika intressen och driva deras frågor. Olika ideella konstföreningar bedriver också främjandeverksamhet. Genom konstkonsulenterna har samhället fått en samlande kraft för konsten i länen. Konsulenterna spelar en väsentlig roll för konstlivet i regionala och kommunala utvecklingssammanhang, i tvärsektorieella samarbeten med t ex näringsliv, upplevelseindustri och turism, när det gäller konstlivets möten med barn och ungdomar och för konstlivets egen utveckling och stabilitet.

Regionala skillnader finns i arbetet och utformningen av verksamheten beroende av det regionala uppdraget, av de ekonomiska resurserna och av hur länge respektive verksamhet har funnits. Man kan generellt konstatera att konstkonsulentverksamheten i landet uppfyller de mål och uppdrag som staten satt upp för verksamheten. Detta trots att den rörliga budgeten för 2008 (pengar till verksamhet utöver lön, hyra och andra omkostnader för själva tjänsten) som konstkonsulenterna har att disponera varierar mycket kraftigt mellan länen – från 0 kr till 500 000 kr. Mycket värdefulla insatser för konsten och samhället görs med små medel. Man får ut mycket verksamhet och utvecklingsinsatser för investerade pengar.

De absolut viktigaste målgrupperna för konstkonsulenterna är barn och ungdomar, skolan och konstnärerna. För att arbeta så effektivt som möjligt är den huvudsakliga arbetsmetoden att nätverka på olika sätt. Man fungerar som "koordinator" och "kopplingsstation" mellan olika parter, t ex konstlivet, skolor på alla nivåer, institutioner och organisationer. Konstkonsulenterna underlättar samarbeten över gränser, skapar kontakter och öppnar upp verksamheter som skapar mervärden, utveckling och förbättringar för samhället och konsten. Med sitt arbetssätt bidrar de starkt till att utveckla konstens infrastrukt-

tur. Genom konstkonsulenterna finns en samlade kraft som har kunskap om och överblick över hur konstlivet fungerar i länet och som fungerar som stöd och driver konstens frågor. Konstkonsulenterna kan tillföra ny energi och samordna verksamheter som berör hela länet och fungera som en ”kanal till möjligheter” genom att bidra som förmedlare och kontaktperson.

Verksamheten har lett till många positiva konkreta effekter. Exempelvis finns nu konsten, särskilt den samtida, i många sammanhang, där den tidigare inte var representerad; i pedagogiska nätverk, i lärarutbildningen, på mindre orter/ytterområden och i regionala utvecklings-sammanhang etc. Konsten har med konstkonsulenterna fått en motsvarighet till kommunala näringslivsorganisationers framgångsrika utvecklingskoncept ”En dörr in”. (Genom ”En dörr in” ska man som aktör/företagare bli kunna gå till ett ställe och få svar på sina frågor istället för att behöva vandra runt på flera.)

Det är därför viktigt att det finns konstkonsulenter i varje län och att nödvändiga resurser erhålls för att upprätthålla och utveckla nivån och omfattningen på konstkonsulentuppdraget. Här har staten en viktig funktion att fylla. Det är väsentligt för verksamhetens framtid att det finns ett uttalat nationellt intresse/nationellt perspektiv med uttalade nationella mål.

BAKGRUND OCH STATENS FORMULERADE MÅL OCH UPPDRAG

Konstkonsulentverksamheten är en relativt ny företeelse i svenskt kulturliv. Genom propositionen *Kulturpolitik* (1996/97:3) utökades möjligheten att tillsätta tidsbegränsade tjänster som länskonstnärer till flera områden än dansområdet. 1997/98 tillkom konstkonsulentverksamheten. Den har nu funnits i tio år. Enligt förordning (1996:1598) om stadsbidrag till regional kulturverksamhet är syftet att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, framförallt bland barn och ungdomar, och höja kvaliteten inom amatörkulturen.

Av propositionen *Kulturpolitik* framgår att ”länskonstnärernas arbete bör även i fortsättningen vara att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur. Den pedagogiska delen av arbetet bör företrädesvis inriktas mot barn och ungdom i skolor och på fritidsgårdar samt till amatörorganisationer och föreningsliv. Verksamheten bör ha som övergripande mål att utveckla kontakterna mellan konstnärer, beslutsfattare, organisationer m m. Särskilt betydelsefullt är uppbyggnaden av sådana kontaktnät för konstområden med svagt utvecklade regionala strukturer, t ex dans-, bild- och formkonstområdet.” Kulturrådet anger i sin redovisning av länskonsulenternas verksamhet

daterad 2007-06-29 att ”målsättningen för dans- och konstkonsulenterna kan sägas vara att bredda intresset inom ett utpekat konstområde, att höja kvaliteten och skapa förutsättningar för samarbete och konstnärlig utveckling. Detta ska framförallt ske genom en utveckling av nya vägar för samarbete mellan kulturinstitutioner, kulturarbetare, skolor, organisationer, föreningar och beslutsfattare.” De anger vidare att ”det övergripande målet med konsulentverksamheten kan sammanfattningsvis sägas vara att stärka strukturen för respektive verksamhetsområde samt att tillgängliggöra respektive verksamhetsområde för allmänheten”.

Kulturrådet anger på sin hemsida att målet för Kulturrådets bidragsgivning och andra insatser inom området är att tillgången till och intresset för samtida bild- och formkonst samt utställningar ökar i hela landet.

I dag finns konstkonsulenter i 16 län av 21 samt i Göteborgs stad. Fem län i Sverige saknar konstkonsulenter. Av de 11 län och Göteborgs stad som svarat på enkäten framgår att i 4 län samt Göteborgs stad har uppdraget övergått från att vara projektanställningar till tillsvidareanställningar, medan de i 7 län fortfarande är projektanställningar.

Konstkonsulentområdet omfattar bildkonst och i vissa fall foto, konsthantverk, form och design. De professionella utövarna inom området omnämns nedan konstnärer.

SYFTE, METOD OCH GENOMFÖRANDE

Föreningen Konstkonsulenterna i Sverige beslutade att under maj månad 2008 genomföra en enkätundersökning bland Sveriges konstkonsulenter med syftet att för kulturutredningen kunna presentera en samlad bild av uppdraget. Man vill beskriva hur konstkonsulentverksamheten fungerar, hur man arbetar, nyttan med verksamheten och vilka effekter den fått ute i länen.

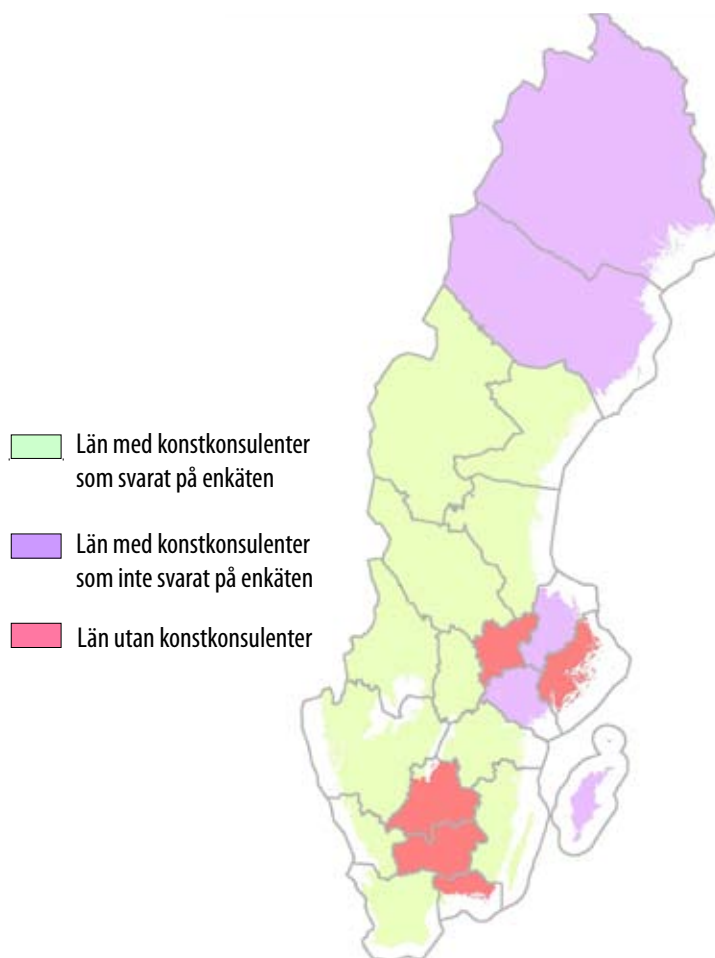
Föreningen Konstkonsulenterna i Sverige arbetar för att öka antalet konstkonsulenter i landet, för att verksamheten ska bli permanent ute i länen samt för att konstkonsulenternas anställningsform ska bli tillsvidare. I dag är projektanställning den vanligaste anställningsformen.

Enkätundersökningen bestod av 11 frågor som tagits fram av föreningen och som skulle besvaras av konstkonsulenterna själva. Enkätsvaren har sedan sammanställts av Ann-Christine Östlund Bäckehag, Dala produktion & juridik. 11 län av totalt 16 samt Göteborgs stad har besvarat enkäten, Dalarnas län, Gävleborgs län, Jämtlands län, Värmlands län, Västernorrlands län, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Östergötlands län, Örebro län, Kalmar län och Hallands län. De län som inte besvarat enkäten är Gotlands län, Norr-

bottens län, Södermanlands län, Västerbottens län och Uppsala län. (Uppsala län sökte bidrag för att tillsätta en konstkonsulent, men fick avslag. Under 2008 har länet därför valt att tillsätta en halvtidstjänst för att hålla liv i redan initierade projekt och samarbeten). Fem län saknar idag konstkonsulenter: Blekinge län, Jönköpings län, Kronobergs län, Stockholms län och Västmanlands län.

Region Skåne och Värmlands län har relativt nya verksamheter, varför de inte kunnat besvara samtliga frågor.

Beroende av det regionala uppdraget, de ekonomiska resurserna och hur länge respektive verksamhet har funnits finns regionala skillnader i arbetsätt, utformning och resultat. Kartan nedan visar var konstkonsulenterna finns i Sverige och vilka som svarat respektive ej svarat på enkäten.

HUVUDMÄNNENS FORMULERADE MÅL OCH UPPDRAG

Huvudmännens formulerade uppdrag för konstkonsulenterna är mycket varierande. Vissa huvudmän har formulerat uppdraget mycket kort och brett, andra har varit mer utförliga i sina skrivningar. Man kan notera att konstkonsulenternas uppdrag/verksamhet i första hand inte handlar om att arbeta gentemot konstnärerna själva. Konstkonsulenternas verksamhet bidrar dock indirekt till ökade förutsättningar att kunna verka och utveckla sig som konstnär. Uppdragen är mer främjandeformulerade för att stimulera till ett ökat intresse och ökad kunskap samt förståelse hos människor i allmänhet för bildkonsten. Fler personer ska få ta del av konsten och antalet möten med konsten ska öka.

Verksamheterna ska främja, stärka och utveckla bild- och formkonsten i länen. Att främja insatser för barn och ungdomar har särskilt uttryckts i samtliga konstkonsulenters uppdrag förutom hos ett län, där uppdraget var öppet formulerat. Man vill att konstkonsulenterna ska bidra till att stärka/initiera arbetet för bild- och formkonsten för barn och ungdomar, speciellt i skolan. Detta kan exempelvis ske genom initiering av olika konstpedagogiska utvecklingsprojekt.

En annan viktig uppgift är att bidra till att skapa mötesplatser och utveckla kontakten samt samarbeten konstnärer emellan och samarbeten mellan konstnärer och det övriga samhället (som grundskolor, högskolor, föreningsliv, studieförbund, institutioner, organisationer och beslutsfattare). Konstkonsulenterna ska vara stödjande, stimulerande och fungera som koordinatörer. De kan initiera och anordna utbildningar, debatter, fortbildningsdagar, konferenser, seminarier, workshops och liknande för olika grupper för att stärka konsten.

I mycket liten omfattning framgår av formuleringarna av uppdragen att de ska arbeta med mer renodlade administrativa arbetsuppgifter såsom att vara sakkunnig, administrera hemsidor, skriva rapporter, göra omvärldsanalyser och vara sammankallande i olika grupper. Endast två län har formulerat att konstkonsulenten ska medverka i produktioner av utställningar alternativt främja tillkomsten av nya konstutställningar och endast ett län har uttryckligen formulerat att konstkonsulenten ska vara en resurs för konstnärer.

Sammanfattningsvis kan sägas att de mest uttalade och tydligast formulerade uppdragen är att främja insatser för barn och ungdomar, särskilt i skolan, att främja, stärka och utveckla bild- och formkonstens ställning och skapa mötesplatser, vilket är i linje med den nuvarande nationella kulturpolitiken.

STATISTIK – HUR SER DET UT?

Nio av tolv svarade att omfattningen av tjänsten/tjänsterna inte motsvarade behovet i länet. Två län svarade att omfattningen av tjänsten motsvarar behovet i länet och ett län svarade inte på frågan.

Nedan presenteras fakta om konstkonsulentverksamheten. Statistiken omfattar endast de län som svarat på enkäten.

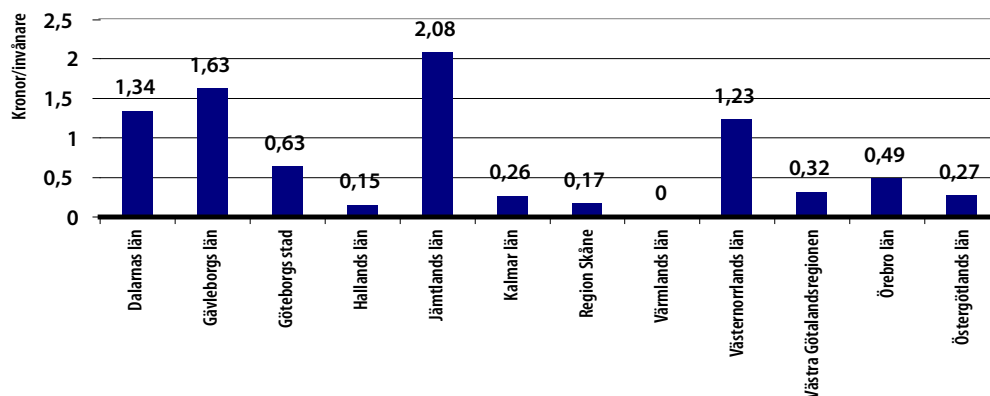
Län + Göteborgs stad	Antal kommuner	Yta (km ²)	Tjänstgöringsgrad	Anställningsform	Antal invånare	Rörlig budget 2008 (kr)	Rörlig budget 2008 kr/inv
Dalarnas län	15	28 197	100%	Projekt	275 618	370 000	1,34
Gävleborgs län	10	18 200	100%	Tillsvidare	275 556	450 000	1,63
Göteborgs Stad	1	451	50%	Tillsvidare	493 502	309 300	0,63
Hallands län	6	5 462	75%	Projekt	291 393	45 000	0,15
Jämtlands län	8	49 343	100%	Tillsvidare	126 937	264 000	2,08
Kalmar län	12	11 219	100%	Tillsvidare	233 834	60 000	0,26
Region Skåne	33	11 035	100%	Projekt	1 199 357	200 000	0,17
Värmlands län	16	17 591	100%	Projekt	273 826	0	0,00
Västernorrlands län	7	21 684	100%	Tillsvidare	243 449	300 000	1,23
Västra Götalandsregionen	49	23 956	200%	Tillsvidare	1 547 298	500 000	0,32
Örebro län	12	8 546	100%	Projekt	276 067	136 500	0,49
Östergötlands län	13	10 605	75%	Projekt	420 809	113 000	0,27

Källa: Yta: Land- och vattenareal i km² 2008 SCB, Statistiska centralbyrån.

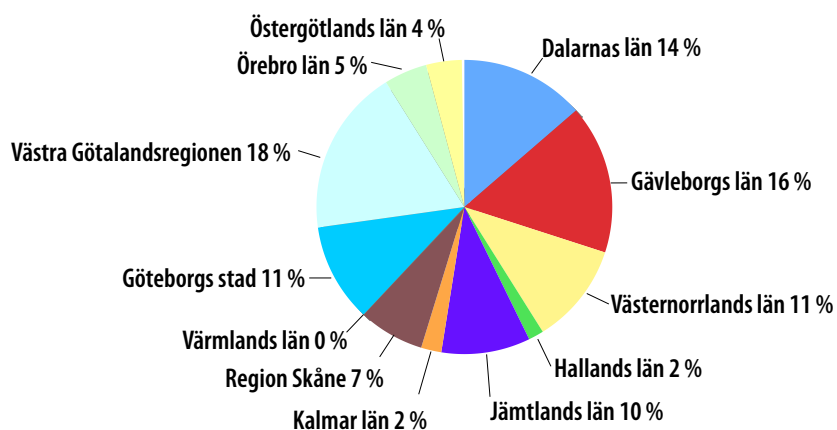
Antal invånare, SCB:s befolkningsstatistik per 31/12 2007.

Rörlig budget = Pengar till verksamhet utöver lön, lönebikostnader, hyra och andra administrativa kostnader.

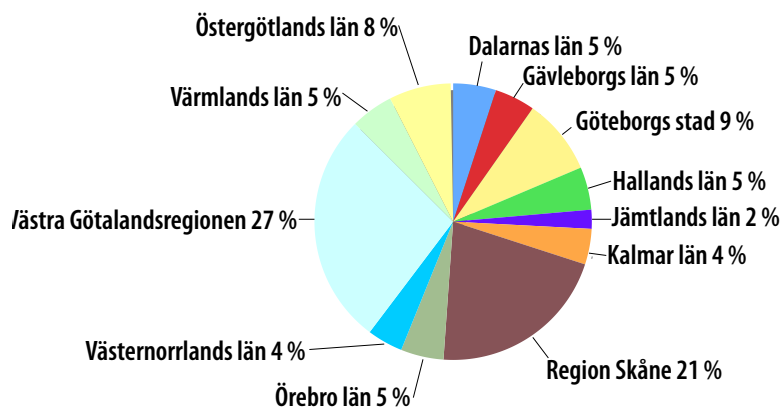
Konstkonsulenternas rörliga budget 2008. Kronor per invånare.

Andel av rörlig budget 2008

Andel av Sveriges invånare fördelat på län

KONSTKONSULENTERNAS PLACERING

Knappt hälften av dem som besvarat enkäten (5 av 12) är placerade på länsmuseum. I Skåne och Västra Götaland, som har regionaliserat sig, är de placerade på regionen. Fyra av konstkonsulenterna är placerade på landstinget, varav två trots att det finns regionala samverkansorgan i länet som handhar länets regionala utvecklingsfrågor. Konstkonsulenten i Göteborgs stad är placerad på kommunens kulturförvaltning på enheten för barn och ungdomskultur tillsammans med andra konsulenter. Där konstkonsulenterna inte är placerade på museum är de oftast placerade tillsammans med andra kulturkonsulenter, andra kulturverksamheter eller i nära anslutning till varandra, vilket underlättar och främjar samarbete och olika samarbetsprojekt.

Knappt hälften av konstkonsulenterna lyfter uttryckligen fram att det är eller skulle vara positivt att vara placerad tillsammans med andra kulturkonsulenter. Det främjar samarbete, nätverkande, kunskaps- och erfarenhetsutbyten och utveckling. Några lyfter också fram vikten av att vara placerad vid organ som handhar regionala utvecklingsfrågor, eftersom konsten är en viktig del i den regionala utvecklingen och konstkonsulenten bör ha en strategisk funktion i sitt län. Flera uttrycker en fara i att vara placerad på länsmuseum, då det kan föreligga risk för att konstkonsulentverksamheten får stå tillbaka till förmån för läns museets grundverksamhet. Detta har även visat sig i något fall, där man fått svårigheter att söka projektbidrag på grund av att det ansetts att man då försvårar möjligheten för läns museets grundverksamhet att söka bidrag. Man konkurrerar ofta om samma bidragsfinansiärer.

Andra riskfaktorer som nämns är att tjänsten kan knytas för nära/användas i den ordinarie verksamheten på museet, vilket kan begränsa rörelsefriheten i uppdraget.

Här finns konstkonsulenterna

Dalarnas län – Landstinget Dalarna
Gävleborgs län – Landstinget Gävleborg
Göteborgs stad – Kulturförvaltningen
Hallands län – Läns museet Halmstad
Jämtlands län – Landstinget Jämtland
Kalmar län – Kalmar konstmuseum
Region Skåne – Kultur Skåne - Region Skånes kulturförvaltning
Värmlands län – Värmlands museum
Västernorrlands län – Landstinget Västernorrland
Västra Götalandsregionen – Förvaltningen Kultur i Väst
Örebro län – Örebro länsmuseum
Östergötlands län – Östergötlands länsmuseum

MÅLGRUPPER

Enkätsvaren visar att de absolut viktigaste målgrupperna för konstkonsulenterna är barn och ungdomar samt konstnärer. Barn och ungdom är framtiden och det är viktigt att de tidigt får en vana att träffa professionella konstnärer, får veta vad samtidskonst är, skapa själva och få kunskap om hur yrkesgruppen konstnärer arbetar. Konstnärerna i sin tur är i behov av att få stöttning och uppbackning i sin verksamhet och yrkesroll samt hjälp med att eventuellt hitta nya sammanhang. Konstkonsulentens roll är att fungera som stöd för konstnärerna i sammanhang, där fria utövare ofta inte är delaktiga.

Andra viktiga målgrupper är lärare och pedagoger i skolan från grundskolan till eftergymnasiala utbildningar och högskolor, administratörer och beslutsfattare i regionala och kommunala organisationer, institutioner, ideella konstföreningar och kulturföreningar. Även andra målgrupper nämns i enkätsvaren, men inte i samma omfattning som målgrupperna ovan.

HUVUDSAKLIGA ARBETSMETODER

Konstkonsulenterna arbetar ofta som ett mellanled och som kunskapsöverförare mellan olika nivåer och aktörer. Sedan initierar man, skapar och deltar i olika samarbetsprojekt. Det kan handla om samarbeten med konstnärer, gränsöverskridande samarbeten med t ex andra konstarter, institutioner och skolor etc. Man skapar också olika pilotprojekt för att prova olika metoder m m. Flera av konstkonsulenterna uttrycker att de arbetar strategiskt och långsiktigt exempelvis genom att de väljer att arbeta tillsammans med samarbetspartners som är nyckelfigurer inom sina områden. På så sätt kan man möta och påverka många människor och få större genomslag. Genom att samarbeta med nyckelpersoner kan skilda målgrupper också mötas i samarbetena.

Man arbetar också som inspiratörer i fortbildningar genom att hålla föredrag och workshops och arbetar med kunskapsutveckling genom kurser, seminarier och konferenser. För att öka tillgängligheten till konstupplevelser arbetar man med hemsidor, nyhetsbrev, e-postlistor och riktade utskick och försöker även på andra sätt att skapa olika mötesplatser för människor.

FRAMGÅNGSFAKTORER

Den tydligaste framgångsfaktorn som beskrivs är att det i och med konstkonsulenterna finns en samlande kraft, som har ett helhetsgrepp och som arbetar med bildkonsten i fokus, tar ansvar för utvecklingen och driver konstens frågor ur olika perspektiv. Det finns en funktion/person att vända sig till om du som konstnär, privatperson, offentlig institution eller kommun har frågor inom konstområdet. Konstkonsulenten fungerar som kopplingsstation mellan olika parter i syfte att skapa mervärde, utveckling och förbättringar. Andra framgångsfaktorer som lyfts fram är nätverkande, att skapa mötesplatser, att initiera och inspirera till projekt och samarbeten, att ha nära kontakt med politiker och kommun-, landstings- och regionledningar, att vara öppen och lyhörd, ha en social förmåga att kunna möta människor utifrån deras verklighet, att vara flexibel och rörlig både geografiskt och strukturellt och arbeta horisontellt och vertikalt i systemen. Att ha en mycket bred kunskap inom verksamhetsfältet och omvärldsbevaka är också framgångsfaktorer som lyfts fram.

Framgångsfaktorer

- fungera som en samlande kraft, kopplingsstation och stöd för bildkonsten
- nätverka
- skapa mötesplatser
- initiera och inspirera till projekt och samarbeten
- ha nära kontakter med politiker och kommun-, landstings- och regionledningar
- vara öppen och lyhörd, ha en social förmåga att kunna möta människor utifrån deras verklighet
- vara flexibel och rörlig både geografiskt och strukturellt
- ha en bred kunskap inom verksamhetsfältet
- omvärldsbevaka

RESULTAT – NYTTA OCH EFFEKTER

Den mest betydande nyttan som konstkonsulenterna uppger att de gör för länet/regionen är att bidra till att synliggöra konsten runt om i hela länet/regionen (inte bara i tätorterna) och särskilt den samtida. De bidrar också till en större satsning på konst. Genom att vara ”koordinator” och ”kopplingsstation” mellan olika parter, t ex konstlivet, skolor på alla nivåer och institutioner, underlättar de samarbeten över gränser, skapar kontakter och öppnar upp verksamheter som skapar mervärden, utveckling och förbättringar för samhället och konsten. De främjar kontakterna med andra kulturuttryck och bidrar starkt till att utveckla konstens infrastruktur. Genom konstkonsulenterna finns en samlande kraft som har kunskap om och överblick över hur konstlivet fungerar i länet och som agerar som sakkunnig och driver konstens frågor. Konstkonsulenterna kan tillföra ny energi och samordna verksamheter som kan beröra hela länet och fungera som en ”kanal till möjligheter” genom att bidra som förmedlare och kontaktperson.

KONKRETA EFFEKTER AV KONSTKONSULENTERNAS ARBETE

I och med konstkonsulentverksamheten har konsten i flera län fått en organisation som liknar ”En dörr in”-konceptet som med framgång tillämpas av näringslivsutvecklande organisationer i ett flertal kommuner ute i landet. Genom en ”En dörr in” ska man som företagare kunna få svar på alla sina frågor på ett och samma ställe i stället för att behöva vandra runt på flera. Verksamheten syftar till att underlätta för företagarna och effektivisera genom att man förenklar myndighetskontakter, fungerar som kontaktförmedling, utvecklar samarbeten och nya samarbetsformer, nya mötesplatser och arbetsformer mellan lokala näringslivsaktörer, lokala och regionala aktörer och mellan näringslivet och offentlig sektor.

Genom konstkonsulenten finns det konkret en person/funktion att vända sig till när det gäller konstfrågor i länet/regionen, både för den som är konstnär, privatperson eller offentligt institution/förvaltning. Konstkonsulenten kan hjälpa till med att lotsa rätt och har blivit en viktig aktör vad gäller utvecklingsfrågor.

I de län/regioner där konstkonsulentverksamheten har bedrivits under flera år har arbetet lett till en förstärkning av konstlivets infrastruktur på många olika sätt. Konstfrågorna och verksamheten har blivit tydligare. Det har fått effekter som att konsten nu finns i många sammanhang där den tidigare inte var representerad; i pedagogiska nätverk, i lärarutbildningen, på mindre orter/ytterområden och i regionala utvecklingssammanhang etc. Det finns idag en större konstnärlig spridning och det har blivit mer konst ute i de län/regioner som har en/ flera konstkonsulenter, vilket resulterat i utökade konstverksamheter för allmänheten och särskilt för barn/ungdom. Det gäller både möjligheten att möta konst som att skapa själva. I synnerhet samtidskonsten har nått till nya platser. Genom att dialog förs kring konsten på olika sätt skapas en plats för bildkonsten i länen. Kunskapen om de regionala strukturerna, stödssystemen och vilka som gör vad har också ökat bland konstkonsulentens målgrupper.

Särskilt lyfter man fram att konstkonsulentverksamheten har haft en stor betydelse för skolan. Konsten är på väg in i skolan – från förskola till högskola – på ett helt annat sätt än tidigare. Konstkonsulenterna bidrar bland annat med ny kunskap till lärarna om hur man kan använda samtidskonsten i lärandet. Konstintresset har ökat. Detta visar sig exempelvis genom att lärare idag efterfrågar professionella konstnärer och information i större utsträckning än tidigare. Nya bildlärnätverk har bildats och bildas på flera platser.

Konstkonsulenter har uppmärksammat att intresset för att arbeta pedagogiskt har ökat bland konstnärer. Konstkonsulenterna lyfter också fram att verksamheten har bidragit till större samordning och samarbete, särskilt gränsöverskridande samarbeten bland kommuner, institutioner och kulturlivet. Verksamheten har bidragit till att fler fortbildningar har skapats för konstnärer, den tidigare kanske negativa attityden mot entreprenörskap har avtagit och fler arbetstillfällen för konstnärer har skapats. Man ser exempelvis ett ökat intresse och självförtroende hos det fria kulturlivet när det gäller att starta och initiera projekt och samarbeten över konst och kulturgränser.

På många orter har den offentliga konsten fått ett uppsving. Institutioner och kommuner arbetar idag mer offensivt med intressanta projekt. Kommuner driver nu själva större samarbetsprojekt kring miljö och konst i det offentliga rummet.

STATENS FRAMTIDA ROLL OCH ANSVAR

Konstkonsulenterna anser att staten har en avgörande roll som samarbetspartner i arbetet med att upprätthålla och utveckla nivån och omfattningen på konstkonsulentuppdraget. Det är väsentligt för verksamheten att det finns ett uttalat nationellt intresse/nationellt perspektiv med uttalade nationella mål. Ett fortsatt centralt uppdrag och en helhetssyn på konsulentverksamheten är bra.

Staten är också en viktig part ur ett ekonomiskt perspektiv. Genom att staten bidrar ekonomiskt till verksamheten ger den även uppdraget en status som är viktig i det regionala budgetarbetet och i övrigt för att skaffa resurser till verksamheten. Satsar staten på konstkonsulenterna gör länen det också. Statens roll är viktig för att trygga stabilitet i verksamheten, utvecklingen och ett långsiktigt förhållningssätt. Det är viktigt att det finns en nationell samarbetspart i utvecklingsarbetet och att det finns en kontinuerlig kontakt och dialog mellan staten och länen.

Den viktiga kontakten mellan staten och konstkonsulenterna kan komma att försämrats om länen själva får ansvara för hela verksamheten. Även uppfyllandegraden av de nationella kulturpolitiska målen kan komma att kraftigt försämrats. Det finns en betydande risk att uppdraget urholkas och på vissa ställen blir bortprioriterat till förmån för annan verksamhet. Det finns även risk för att uppdraget kommer att variera kraftigt från län till län beroende på tillgång på resurser och att vi kommer att få en ojämn fördelning av konstkonsulenter i landet.

Om staten väljer att minska sitt ansvar till förmån för länen bör ett sådant ställningstagande åtföljas av direktiv i kulturberedningen eller genom villkorade pengar. Inte minst för att säkerställa att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls.

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Konstkonsulentverksamheten har under sin relativt korta livslängd utvecklat sig framgångsrikt till att bli en viktig och betydande funktion för konstens utveckling och för samhällsmedborgarnas, inte minst barn och ungdomars möjligheter att få ta del av konst i de län som innehar denna verksamhet. Detta gäller särskilt samtidskonsten. Konstkonsulentverksamheterna ute i de olika

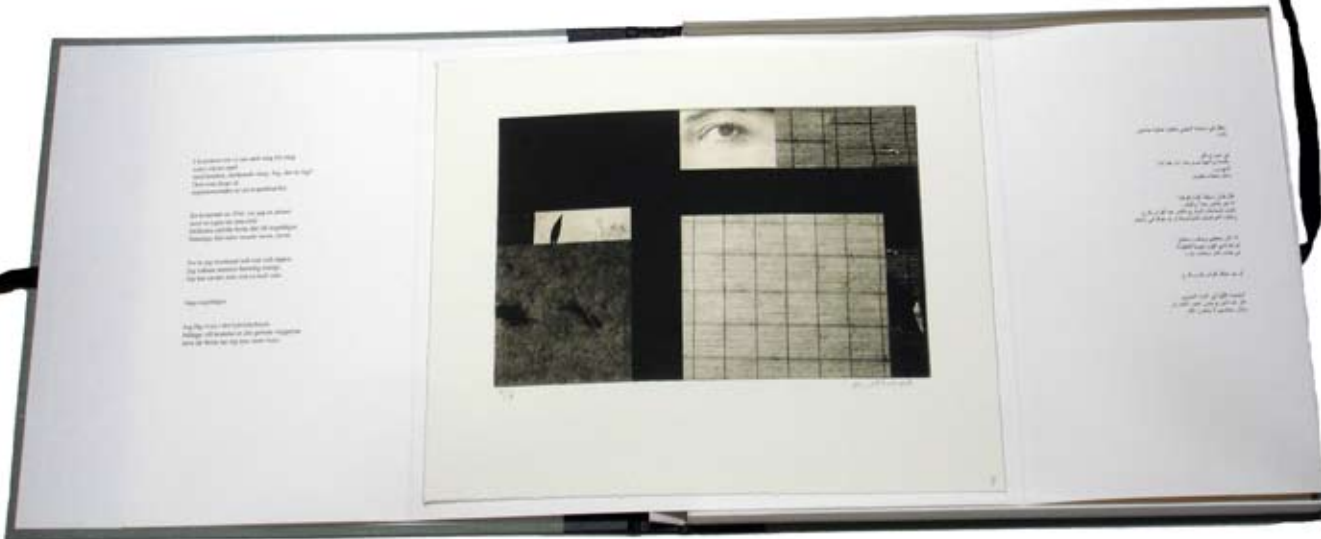
länen har varit värdefulla i arbetet med att utveckla nya arbetssätt och strukturer för den framtida konstutvecklingen i Sverige. Verksamheten torde ha inneburit en betydande förstärkning för läns konstliv och även betydelse för den regionala utvecklingen. En variation mellan länen finns dock naturligt av skäl som redovisats ovan.

Rapporten visar att verksamheten på många olika sätt har haft en stor nyttoeffekt för konstlivet och samhället. Detta till en mycket ringa insats för finansierarna i förhållande till vad verksamheten genererat tillbaka.

Vår bedömning är att det är mycket effektivt och värdefullt för ett så brett och mångfacetterat område att ha en samlande konstkonsulentfunktion med den inriktning som redovisats ovan. Verksamheten förenklar möjligheter till kontakter och samarbeten. Det torde även vara positivt för samtliga kulturkonsulenter ute i de olika länen att de samlas under ett tak. Detta skulle främja gränsöverskridande samarbeten, kunskaps- och erfarenhetsutbyte och stimulera hela kulturlivet.

Det är väsentligt att satsningen på konstkonsulenter ute i landet utökas till att omfatta samtliga län och att nödvändigt utökade resurser anslås till samtliga verksamheter. Inte minst är det betydande att den rörliga budgeten ökar i flera län för att få ut optimal effekt av de insatser man gör. Det är också helt avgörande att staten även framdeles är med som en finansiär och tar betydande ansvar för verksamheten. Det vore olyckligt om det arbete som påbörjats och som i länen visat positiva resultat inte får möjlighet att fortsätta att utvecklas vidare. Då finns risk för att de positiva effekter som erhållits inte kommer att kunna upprätthållas och för att de långsiktigt positiva effekterna som skulle kunna bli av det arbete som lagts ner i projekten och i de län som har permanentat verksamheten inte förverkligas.

I en strategi och mål för konstområdet i Sverige vore det önskvärt om verksamheternas resultat, inte minst när det gäller de delar som redovisas i denna rapport, kunde innebära en permanentning av konstkonsulentverksamheten efter projektidens slut i de län där en permanentning ännu inte skett och att man kommer att arbeta för att samtliga län ska ha konstkonsulentverksamhet. Det är också viktigt att man tryggar en fortsatt utveckling och förnyelse av verksamheten i samtliga län som har konstkonsulentverksamhet. Det är lika viktigt för konstens utveckling som för näringslivets utveckling att man satsar på en ”En dörr in”-liknande verksamhet ute i länen.

DIKT OCH GRAFIK PÅ SVENSKA OCH ARABISKA

Tomas Tranströmers dikter har inspirerat Modhir Ahmed, konstnär från Irak/Sverige bosatt i Falun, till en svit bilder och en handgjord bok – *Vecka nr. II*. Där ingår också Tranströmers dikt *Galleriet* på både svenska och arabiska.

Boken har gjorts i sex exemplar, varav ett har överlämnats till biblioteket i Alexandria, närmare bestämt till Museum for Artist´s Books som är inrymt där.

Tomas Tranströmer är en mycket stor poet i den arabisktalande världen, jämförbar med den likaså nobelprisaktuelle syrisk-libanesiske poeten Adonis. Adonis är också en beundrare av Tranströmers diktning, och har medverkat till denna översättning av *Galleriet*.

Modhir Ahmed är grafiker och förestår Konstgrafiska verkstaden i Falun.

BILAGA 1

Frågeformulär

- Beskriv ditt uppdrag såsom det är formulerat från din huvudman.
- Var är du placerad idag? Har du synpunkter på var konstkonsulenterna bör vara placerade?
- Beskriv kortfattat storleken på länet, antal kommuner, antal invånare. Vilka större institutioner finns och viktigaste aktörerna inom konstområdet.
- Tycker du att omfattningen på tjänsten/tjänsterna motsvarar behovet i länet? Motivering:
- Hur stor är din årliga rörliga budget?
- Vilka är dina huvudsakliga målgrupper? Varför utgör de dina målgrupper?
- Beskriv vilka huvudsakliga arbetsmetoder du använder dig av och på vilket sätt? (På vilket sätt du generellt väljer att arbeta. Inga alltför detaljerade beskrivningar. Försök att konkretisera varför du anser att dessa arbetsformer fungerar bra för Dig)
- Vilka generella framgångsfaktorer skulle du vilja framhålla när det gäller arbetet som konstkonsulent? På vilket/vilka sätt gör konstkonsulenterna i länen/regionerna bäst nytta?
- Vad är det som gör konstkonsulentverksamheten unikt i just ditt län? Varför? Inom vilka fält?
- Vilka konkreta effekter av ditt arbete kan du märka bland dina målgrupper? Vad har konstkonsulentarbetet inneburit konkret i ditt län om man ser bakåt i tiden?
- Nämn exempel på ett projekt som du anser fyllt en bra främjande funktion och beskriv varför det var framgångsrikt.
- Vad anser du om statens roll och ansvar för konstkonsulentverksamheten? Vilka möjligheter eller risker ser du med att statens roll i framtiden försvagas och ökat ansvar läggs på regionerna/länet?